

3.24

7170

1-12.

המחלקה
לספרנות
הממשלתית

1924

№ 12

החיים החדשים

შინაარსი:

1. ახალციხის საბავშვო სახლი—სურათი	1
2. სალაშო ნაკადულის,—დ. კარბელაშვილისა	2
3. ზარი, ლექსი—მიმჭრალისა	4
4. ჩენი სოფელი,—ნინო ნაკაშიძის	5
5. ნაძვი ტყეში პიესა,—ტერეზა ხშიადაშვილისა	7
6. ბავშვის პასუხი,—გ. ლომთათიძისა	14
7. ფისოს ჩივილი, ლექსი—დ. წერეთელისა	15
8. მოწაფეების კონფერენცია,—ილ. სიხარულიძისა	16
9. ვ. სარაჯიშვილის ხსოვნას,—დ. კარბელაშვილისა	21
10. ჟურნ. „ნაკადულის“ 20 წლის თავი,—კარბელისა	23
11. რკინის ქსელი,—კ. აკჯეფანიძე	24
12. ვ. სარაჯიშვილის,—დ. მარჯანიძე	29
13. ძვირფას ვ. სარაჯიშვილის,—ნინო ფანცხავა	30
14. ვ. სარაჯიშვილის ხსოვნას,—ი. ვაჩნაძე	11
15. ზამთარი,—ქეთო გაშაკიძისა	31
16. გასართობი: ამოცანა და რებუსი	32

3.24

წელიწადი გე-XX № 12 დეკემბერი 1924 წ.

განათლების სახალხო კომისარიატის სოციალურ აღზრდის მთავარმართველობის
და ახალგაზრდათა კომკავში. ცენტრ. კომიტ. ჟურნალი პავშებისათვის.

248

ახალციხის საგანგებო სასწავლო-სამედიცინო

სალამი „ნაკადულს“.

ზირეულად 1904 წელში აღიკლიკდი, საუფარელო „ნაკადულს“; ნორნი იუაჲი, ახალგაზრდა, მაგრამ მამინჲე მისწვდი ბაჲშეის სულის და გულის.

მას შემდეგ ოცმა წელმა განულო, ოცმა ციჲმა სამთარმა გადაიარა შენს თაჲზე, ოცმა ცხელმა საფსუღმა გადაგიქროლა,—მაგრამ ისეჲ ნორნი, ცოცხალი და დამატკობელი დარნი... მოსწრიალებ უღეჲად, ჰკისკასობ ზირმცინარნი ბაჲშეის თანაგრძნობით.

ნაკადული... სიმბოლო სულის, შეუხერებლობის...

„ნაკადული“... ჩვენი საუფარელი საბაჲშო ჟურნალი... სიმბოლო ისეთიჲე, ბაჲშეის გონების გამრწმუნთელი, ბაჲშეის სულის გამჲყაქისებელი.

რამდენი ბაჲშეი გაწრთუენი, დაჲგაჲცე, ცხოჲრებაში შუაცურე ფაქიზი ზნეობით, საუკეთესო იდეალებით გამსჭვალული! ახლა ახალ წეებას წრთენი!

და ახლაც წმინდად ასრულებ შენს მოჲაღეობას!

ბაჲშეის სული, მისი არსება შენთანაა, შენით ხარობს, შენით ილხენს...

სიამით ელის,—სელში ჩაგიკდოს, გადაგიკითხოს; შეკითხვისონს.

ლექსები, „ნაკადულს“, ნაკადულით ლიკლიკებს, ახალგაზრდა, ჯიჲრალი...

რამდენაჲ დიდი, აწვირთებული, ცუბლებადი, თან სერი-

ოზული, მოღუშული და ამიტომ გაუგებარი...

ნაკადული კი მხიარულია, ლიკლიკა, ნორჩი, საუფარელი, გულდია...

დიდაც ამიტომ შერწყული გაქვს სახელი—„ნაკადული“...

ბავშვის გონებისათვის ადვილად მისაწვდენი... გასაკები, გულის მეგობარი...

ოჯი წელია ასეთი ხარ, ასეთიც დარჩები... ბავშვთა მესა-
იდუმლე, მათი მეგობარი.

სათავე ბავშვის სულში გაქვს და მთელს სიგრძეზე მის
მობიბინე, აკოკრებულ ძარღვებში მიუდინები, გამჯდარი ხარ
მის სისხლსა და სიორცში!

მაშ იდეგობლე, საუფარელო „ნაკადულო“, 20 წლის
სიცოცხლით სავსე ნორჩო „ნაკადულო“.

უღრმესი სიამით ამგერდება ბავშვის გული შენი 20 წლის
თავზე!

საღამო „ნაკადულის“.

დავ. კარბელაშვილი

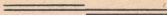

ზარი

ვენ მოგვიწოდებს ახალი სკოლა
ახალი ეოფნის მხიარულ ზარით,
რომ შევიუფროთ სწავლა და შრომა,
მხოლოდ შევადლოთ ცხოვრების კარი.

ახალი ქვეყნის ნაზი ბაღნარი
გაგვიძლის კალთებს წითელ ფერებით,
და მოგვეხვევა მსუბუქი ქარი
ბაგეტაფურჩხილ ვარდის შენებით.

ჩვენ დაუჭკრეფთ სხივებს ანთებულ მზეზე,
მიწის წალკოტებს დაგვიკონებით.
ვიძღვრებთ ღექსებს მამუღალთა ხმებზე,
და მტრებს არასდროს არ ვუძიონებით.

ჩვენი სოფელი.

რა კარგია, და როგორ მიუღონ ჩვენი სოფელი სამთრში: თოვლით დაბურული, თეთრად გადაწყნტილი, მთის კალთაზე შეფენილი, სმაურა და ლამაზი! რა საუფარელია იქ ერთი სახლი ჩემთვის! ახლა იქ, იმ სახლში, კერა მხარულად გუსეულობს და ცეცხლის ზირად ქოთნით ღობით ჩუსჩუსობს. მეორე მხარეს კერაზე დაკრული ჭადი ცხეუბა. ჩემი საუფარელი დედა აუვანს უხის, თან ჰკერავს და თან ნანახ უმღერის ჩემს ზაწია დაიკოს, რომელსაც არ ეძინება და თავისი ფუნჩულა ხელებით ეპაპებს ეთამაშება. აქვე, აკვანთან, ჩვენი სატაური მოკუნტულა და ტკბილად კრუტუნობს. მეორე მხარეს ბებია ჩირსა და ჩურჩხელებს არჩევს და ხელი ხმით ლაზარაკობს:

— ეს ჩემ საუფარელ ბიჭიკოს. ენაცვალოს იმას ბებია, სამთრის არდადეგებისათვის დაითხოვენ სკოლიდან, და დაუბნეუდრებ...ეს...

შემოდის მამა, თოვლით გაბუმული, შეშით მხარზე; თან მურია მოსდევს. მამა შემას კერის ზირას ჰურის, ცოტა განზე დგება და იბერტეავს. მურიაც იბერტეავს და მამას კუდის ქნევით შესცქერის.

— აბა, სადილი!—ამბობს მამა,—დღეს ბევრი ვიმუშავე: მუშა დავაწე, საქონელს ჩაღა დაუუბარე, სახლის სახურავი გადავწმინდე. გარეთ ცივა, მაგრამ არა უშავს რა, კარგი ზამთარია,—დიდ თოვლს კარგი მოსავალი მოსდევს.

დედა სუფრას აწეობს. ეველანი გარს უსხდებიან.

— ზამთრის არდადეგები ახლოდება,—ამბობს მამა,—ჩქარა ჩვენი ბიჭიკოს წამოსაუვანად ქალაქს უნდა წავიდეს.

— ენაცვალოს იმას დედა,—ამბობს დედა,—ხედავ, რა ხალათი შეუუკერე. უნდა დავანუგდრო.

დედას მოაქვს ხალათი, ათვალთვლებენ, ეველას მოსწონს. ჰაწია დაიკოც კი ხელებს სწევს ჩემი წითელი ხალათისაკენ....

როგორ უუუბარვარ ეველას და როგორ მიუვარს ეველანი და ეველაფერი ამ სახლში: ცეცხლზე ჩამოკიდებული შაფი ჯაჭვი, ჭრელი ქებით დაფენილი გრძელი ტახტი, ტახტის ბოლოში წითელი სანდუკი, ბებიის ბოსნები.

ოჰ, რა სისხარულით წავალ ზამთრის არდადეგებზე შინ და როგორ დავუკოცნი ეველას ბებიას, დედას, ჩემს დაიკოს, მამას და... სატაურს და მურიასაც.

ასე ელანარაკებოდა! ჰატარა ბიჭიკო თავის ამხანაგს, ჰატარა გოგონას, ეთიკოს.

6. ნაკაშიძე.

ნაძვის ტყეში.

(პიესა)

მოქმედნი
პირნი

1. ნაძვები
2. კურდღლები
3. გლეხები
4. მონადირე
5. ჯუჯები
6. ფერიები
7. მგელი
8. მელა

სცენა წარმოადგენს ნაძვის ტყეს. სცენის გარშემო შემომწყრივე ბულია ნაძვები. მწყრივის შუა ადგილი უჭირავს დიდ ნაძვს, რომელსაც ტოტები ძირს დაუშვია, ისე რომ ძირი არ უჩანს. სცენის ნაპირას, სადაც მწყრივი თავდება, ორივე მხარეს სულ პატარა ნაძვებია, ე. ი. პატარა ნაძვებით თავდება მწყრივის თავი და ბოლო. სცენის შუა ადგილი თავისუფალი უნდა იყოს. ნაძვებზე თოვლი ძევს. ძირს კი მხოლოდ ალაგ-ალაგ არის თოვლი. ბავშვები, რომლებიც ნაძვებს წარმოადგენენ, ისე უნდა იდ-

გენ, რომ ხელების ჩაჭიდვა შეეძლოს, როცა დასჭირდებათ. როცა ფარდა აიხდება, სცენაზე სიჩუმეა. მოიხმის თოფის ხმა ორჯერ, სამჯერ. შემორბიან სცენაზე კურდღლები (3 ან 4) და მიმართავენ ნაძვებს.

კურდღლები: (შეშინებულად, კრთად.) დაგვმალეთ, ნაძვებო, დაგვმალეთ, მონადირე მოგვდევს!

დიდი ნაძვი: მოდიოთ, შეიღებო, შემოძვერით ჩემს ტოტებ ქვეშ. ისე დაგმალაეთ, რომ ვერავინ გიპოვით. (კურდღლები შეძვრებან ნაძვის ტოტების ქვეშ.)

დიდი ნაძვი: (აშოიანებს) ვაი, რომ ჩემს შეიღებს ვერას ვუშველი, ვერსად დავმალავ! დღეს თუ ხვალ მოსწყვეტენ მათ ტყის გულიდან, მოაშორებენ სამშობლო მხარეს და, ვინ იცის, სად დაღევენ სულს.

(ღანჩენი ნაძვები ირხევიან და მსჩვენ.)

1 პატარა ნაძვი: რას ამბობ, დედა! რად უნდა მოგვწყვიტონ მშობელ ტყეს?

მე-2 პატ. ნაძვი: ვინ უნდა მოგვაშოროს აქაურობას?

დიდი ნაძვი: ადამიანებისთვის დღესასწაულები მოდის. ყოველთვის, ჩემო შეიღებო, ადამიანების ქეიფს და მხიარულობას დანარჩენი მიწის შეიღების სიცოცხლის მოსპობა მოსდევს. ახლა ის დროა, როცა ბავშვები ჩვენი ირთობენ თავს. მოვლენ კაცები, მოგვეჭრიან, წაგვიღებენ დიდ ქალაქში და, ვინ იცის, რომელ დარბაზში ამოგვაყოფინებენ თავს. ბავშვები ითამაშებენ, მოვწყინდებით და ეზოს ნაგვიან კუნჭულში მიგვაგდებენ. აი, ასე დასრულდება ჩვენი სიცოცხლე.

1 პატარა ნაძვი: უი, რა მეშინია!

მე-2 პატ. ნაძვი: როგორ მეშინია! რა ბოროტი ყოფილა ადამიანი!

დიდი ნაძვი: ნუ გეშინიათ, შეიღებო! თქვენ ჯერ ხელს არ გახლებენ: პატარები ხართ; მაგრამ თქვენ თვალწინ კი მოხდება ყველაფერი ეს, რაც გითხარით. მოწამენი იქნებით თქვენი დების უბედურობის.

(ღანჩენი ნაძვები ირხევიან. ისმის მხერა, გმინვა; კურდღლები გამოძვრებან და შეშინებული ქეითხვენ ერთმანეთს)

1 კურდ. გაიგონეთ, ნაძვი რას ამბობდა? კაცები მოვლენ და მოგვეჭრიანო. გავიქცეთ, თორემ ჩვენც გვიპოვნიან, თუ ნაძვები მოსჭრეს.

მე-2 კურდ. გავიქცეთ, უფრო მყუდრო ადგილი მოვნახოთ, თოფის ხმა აღარ ისმის.

მე-3 კურდ. ოჰ, ადამიანო, რა ბოროტი და გაუმაძღარი ხარ! ჩვენ კი არ გვინდა სიცოცხლე და მოსვენება?

(გარბან კრთაღ).

შემოდის 4 კაცი. ხელში ცულები უჭირავთ, მხრებზე თოკები აქვთ დაკიდებული).

1 კაცი (გადავლებს თვალს ნაძვის). უბ, შენი გულისა, რა ნაძვებია!

მე-2 კაცი. პატარძალივით კი ღვანან და!

მე-3 კაცი. (მიუახლოვდება დიდ ნაძვს) შეხედეთ ამ ნაძვს, დიდ დარბაზში სანთლებით გაჩაღებული რა შევნიერი იქნება! დიდ ფულსაც ავიღებთ ამაში.

(ნაძვი ირხევა, თრთის).

მე-4 კაცი. შეხედე, კაცო, შეინძრა, თითქო გაიგონა ჩვენი ლაპარაკი, იგრძნო, რომ მოჭრას ვუპირებთ და შეეშინა. რა ვიცით, იქნება ესენიც გრძნობენ ყველაფერს.

1-ლი კაცი. აბა, დავიწყეთ!

მე-2 კაცი. დავიცადოთ, რა გვეჩქარება. დაღალული ვართ, ცოტა დავისვენოთ.

(ნამოსხდებიან შიშველი ხის ძირზე. შემოდის სხვადასხვა მხრიდან ჯუჯები, მოიხარბიან, შეკრძვებიან ერთად კაცების ზურგთ უკან და ლაპარაკობენ დახადი სმით).

ჯუჯა. კაცები მოსულან. ეტყობა, ნაძვები უნდა მოსკრან.

მე-2 ჯუჯა. ეს ადგილი მოტიტვლდება და ჩვენ ვეღარ გამოვივლით აქეთ.

მე-3 ჯუჯა. მოგვისობენ სანაეარდო ადგილს.

მე-4 ჯუჯა. მოდი შევაშინოთ ეს კაცები. მივიმალოთ ბუჩქებში და ავტეხოთ წივილი, ჩხავილი, კნავილი, ყვირილი, იქნება შეეშინდესთ და გაიქცენ.

1 ჯუჯა. ხელავ, რა აღმასივით ცულები უჭირავთ. გვიპოვნიან და თავპირს სულ დაგვანებენ.

(შემოდის მონადირე. ჯუჯები გაიხარბიან. მონადირე მიუახლოვდება კაცებს).

მონადირე. გამარჯობა!

კაცები (ერთხმად) გაგიმარჯოს.

მონადირე. რისთვის მოსულხართ?

1 კაცი. აი, ეს ნაძვები უნდა მოეჭრა. არ იცი, კაცო, შობა მოდის და ქალაქელებს უნდა ჩაუფტანოთ.

მონადირე რას ამბობ, კაცო! განა არ იცი, რომ ნაძვების მოჭრა აკრძალულია? თითო ნაძვის მოჭრაზე დიდი ჯარიმაა დადებული და მგონი ციხეც.

მე-2 კაცი (გაკვერეხათ) მართლა? თუ-კი ეგრეა, აღარ მოვ-
 კრით (უგელანი წაშოდგებან).

მე-3 კაცი (გადახედავს ხაჟებს). მაინც, მე და ჩემმა ღმერთმა,
 ცოდოა ამათი მოჭრა.

(ნაძვები იწხევან, თითქოს წურწულდებიან).

მე-4 კაცი (შოაფლებს თვალს ნაძვებს) მშვიდობით, ნაძვებო, მორთულო პატარძლებო, გაიხარეთ, რომ ხელს აღარავინა გახლებთ!

(უგელანი გადაიწევა, ზღაპრით. როდესაც უგელანი გაფლან, ასტუდება შრიალი, ხმაურობა, რომელიც სიხარულს გამოხატავს).

დიდი ნაძვი. გაიგონეთ, მეგობრებო, მონადირეს ლაპარაკი!

მე-3 ნაძვი. მე მგონია, სიზმარში ვარ მეთქი.

მე-4 ნაძვი. დღევანდელი დღე დიდი ბედნიერი დღეა ჩვენ-
 თვის.

დიდი ნაძვი. დიდი ზეიმი გვმართებს. უნდა ვამცნოთ ტყეს, ველს და ყველა მცხოვრებს, რომ დღეიდან თავისუფალი ვართ, რომ აღამიანმა შეიგნო თავისი უსამართლობა, მიხვდა, რომ ჩვენი გვინდა სიცოცხლე. აბა, დავძახოთ სიმღერა, რომ ჩვენი ხმა მოეფინოს არემარეს, რომ ყველამ გაიანაწილოს ჩვენი სიხარული.

(ნაძვები გაბმენი ხელებს, როგორც ფერხულში, და დაიწყებენ სიმღერას. სიმღერას იწყებს დიდი ნაძვი. ბანს აძლევს ერთი ისე, რომ ორნამენტი სიმღერა გამოდის. შერე დახარჯენა ნაძვებიც მიჰყვებიან).

ნაძვების სიმღერა.

შენ მოგვევლინე ნაძვებსა მხსნელად,
 თავისუფლება გქვია სახელად.

{ დუბი. სიტყვებს
 ორჯერ იმეორებენ.

გიმღერით უკვდავ მრავალეამიერს!
 ვაშა შენს სახელს, მრავალეამიერ!

ბედნიერების გამომსახველი,
 იდიდოს მარად შენი სახელი!

აღამიანი გვიძღვნის ამ შვებას,
 ვაშა მის სახელს, გულკეთილობას!

გ უ ნ დ ი

შენ მოგვევლინე ნაძვებსა მხსნელად,
თავისუფლება გქვია სახელად.

დუმიტო. სიტყვები
მეორდება.

ვუძღვროთ ჰიმნი თავისუფლების,
ვაშა მის სახელს, მის სხივოსნობას!
დავგმოთ მონობა სულშეშუთველი
და ბოროტება გალალბული.

გუნდი

დავძახოთ ერთად სიმღერა მწყობრი,
თავისუფლების გრძნობით დამტკბარი!
შენ მოგვევლინე ნაძვებსა მხსნელად,
თავისუფლება გქვია სახელად.

ორხმოვანი

(შემოდან კურდღლები და გაკვირვებულია შესტყპრიან ნაძვებს და თან ერთმან-
ნეთს ჭკითხავენ):

კურდღლები. რა ამბავი აქვთ ამ ნაძვებს?

(როცა ნაძვები სამღერას გაათავებენ, კურდღლები ერთმანდალ ჭკითხავენ):

კურდღლები. რა ამბავი გაქვთ, ნაძვებო, რა გიხარიათ?

1 პატარა ნაძვი: (სიხარულით) აღამიანმა გასცა ბრძანება, ნა-
ძვები არ მოსტკრათო.

მე-2 პატ. ნაძვი. ახლა ჩვენ ხელს აღარავინ გვახლებს.
დღეის იქით თავისუფალი ვართ, ჩვენ ტყეს აღარავინ მოგვა-
შორებს!

1 კურდღელი. გესმისთ, მეგობრებო? თავისუფლება მოს-
ვლიათ. ნეტავი მაგათ!

მე-2 კურდღ. ეჰ, ძმობილო, შენა გგონია ბოროტი და გაუ-
მადლარი აღამიანი სულ ნაძვებზე ზრუნავს!? იმიტომ ინახავს
მათ, რომ უფრო სარგებლიანად გამოიყენოს.

მე-3 კურდ. აბა, ჩვენც გავვათავისუფლოს, უბრძანოს მო-
ნადირეებს, რომ ხელი აღარ გვახლოხ!

მე-4 კურ. მერე, ჩაბრაკული კურდღელი რომ მოაკლდებათ?!

(ნაძვები განხატობენ სამღერას შემოდან ჟღერები სხვადასხვა მხრიდან, ერთად
შეგროვებიან და გაკვირვებით შესტყპრიან ნაძვებს).

1 ჯუჯა. (შაბრუნდება კურდღლებისაკენ და ჭკითხავს) მეზობელო,
რადა მღერიან ნაძვები?

კურდღელი. თავისუფლება მოსვლიათ. დღეის იქით არავის
შეუძლია მაგათი მოკრა. აღამიანმა გასცა ასეთი ბრძანება.

ჯუჯები. (ერთად გახარებული დაიწყებენ ხტომას, მერე შუბრუნ-

დებიან ნაძვებს და კუბნებათ): მოგვილოცავს, ნაძვებო, თავისუფლების მიღება! ჩვენც გვიხარია, რომ ჩვენი სანაფარდო აღგილი ხელუხლებელი დარჩება!

(ნაძვები შდგრიან. კურდღლები შუა სცენაზე არიან დაფეხქმული. ჯუჯები ერთმანეთს ჩაქაღებენ ხელებს, კურდღლების გარშემო ტრიალირებენ და ნაძვების სიმღერას ასდგენენ).

შემოდინ ფერიები (7—8) ერთი კუთხიდან, ფრთხილად თითო-თითო, შეკრძნობიან ერთად და ნაძვების სიმღერას უფროს უგდებენ.

1 ფერია. რა ამბავში არიან ეს ნაძვები! ნეტავი რა არის მიზეზი ამათი ზემისა?

1 ჯუჯა (შაუბრუნდება ფერაებს და კუბნება): არ გესმის! თავისუფლება მიიღეს. ადამიანმა გასცა ბრძანება, ნაძვები აღარ მოსჭრათო. (ამ დროს ნაძვები ამბობენ სიმღერით შემდეგ სიტყვებს) ადამიანი გვიძღვის ამ შვებას, ვაშა მის სახელს, გულკეთილობას!

1 ფერია. (გადიხარხარებს) ხა, ხა, ხა, ხა, ადამიანის გულკეთილობა! სწორედ ნაძვებისათვის ზრუნავს ადამიანი! ალბად, თავის სარგებლობისათვის გასცა ეს ბრძანება.

მე-2 ფერია. ნაძვებს მაინც სიხარული მართებთ, ახალგაზრდობას მაინც დამშვიდებით გაატარებენ. უნდა მიუფლოცოთ ჩვენც. (ვევლანა): მიუფლოცოთ, მიუფლოცოთ (შაუბრუნდებიან ნაძვებს და ვევლანა ერთად კუბნებან): „მოგვილოცავს, ნაძვებო, თავისუფლების მიღება!“

მე-3 ფერ. ჩვენც ვიზიარებთ თქვენს სიხარულს, გვიხარია, რომ ტყე ხელუხლებელი დარჩება.

მე-4 ფერია. ჩვენც ჩავერიოთ ნაძვების ზემში! (ფერაებმა ჩაბმენ ერთმანეთს ხელებს, გააკეთებენ წრეს ნაძვების წრის შიგნით. ტყეჯენ და შდგრიან).

ფერიების სიმღერა: (გუნდი).

გილოცავთ თავისუფლებას,
 ჩვენო კეკლუცო ნაძვებო!
 იყავით ბედნიერები,
 ჩვენი ტყის დამშვენებლებო.
 ეს თქვენი ბედნიერება
 ჩვენთვისაც სიხარულია.
 კვლავ ვინაფარდებთ თქვენს შორის,
 თქვენ მიერ მოხიბლულია.

(როცა ფერები მღერიან, ნაძვები დაბალი ხმით აძღუევენ ბანს. ამ დროსვე ჭუჭუბიკ უფლან ფერხულს და ფეხებს აუოლევენ ფერების სიმღერას. სცენის ნახარას ერთი მხრიდან შემოდის მგელი, თან კურდღლებს შესცქერას. ცოტა ხანს შემდეგ იმავე მხრიდან შემოდის მელა).

მელა: (მგელს) მეზობელო. რა ამბავია? რა უხარიათ ამ ნაძვებს და ფერიებს?

მგელი. დიდი ამბავი მომხდარა, ადამიანს ერთი კეთილი საქმე გაუკეთებია: ნაძვების მოჭრა აუკრძალავს და ესენიც ზეიმობენ, გამარჯვებას ღღესასწაულობენ.

მელა (იფინის) საწყლები! მაგათ ჰგონიათ, ვითომ ადამიანი სულ ნაძვებზე ზრუნავს.

მგელი. იქნება ადამიანმა კურდღლების დახოცვაც აუკრძალა მონადირეებს?

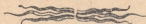
მელა. (იფინის) ალბად, მგლებს დაუთმო ჩახრაკული კურდღელი. მაშინ მგლებსაც დიდი ზეიმი გმართებთ. კარგი ძღვენია, შენმა მზემ! (იფინის)

(ნაძვები და ფერები დასძახებენ სიმღერას. მოისმის სრფლის ხმა. სიმღერა წუდება, უფლანი (ნაძვებს გარდა) შეშფოთდებათ. კურდღლები მოგროვდებიან ერთად და გარბიან. ჭუჭუბი ხან ერთ მხარეს იცქირებიან და უურს უცდებენ, ხან მეორე მხარეს და ბოლოს სცენიდან გაიშარებიან. ფერები ნაძვებს უკან შიამაღებთან, თითქმის გაქრნო. მელა და მგელი ხან ერთ მხარეს ეცემიან, ხან მეორეს, ბოლოს გადირბენენ შუა სცენას და სცენიდან გარბიან. მელა გაქნევის დროს შუა სცენაზე შეჩერდება და დაიძახებს)

მელა (დაცინვით): რა გულკეთილია ადამიანი!

ფარდა ნელ-ნელა ეშვება.

ტერეზა ხშირად შეიღი.

ბაგში ს ჰასუხი

(ძღწად ჩემს სოხიელს.)

დედა ზატარა სოსოს საუსმეს უმზადებდა. ღადრიდან კვერი გამოიღო, გაფერთხა და კერაზე დასდო... ცეცხლზე მწვადი იწოდა.

სოსო იჯდა ცეცხლის ზირას და ცეცხლის გუზგუზი და მწვადის საამური შიშინი გულს უხარებდა.

დედა მიუბრუნდა შვილს და უთხრა:

— შვილიყო, კენაცვალის დედა, მწვადს უმხირე — ძაღ-
ლმა არ წაგართვას.

თვითონ ბელლისაკენ წავიდა მანქანის გამოსატანად.

სოსო დედის დარიგებას გულმოდგინედ ასრულებდა: მწვადს უმხერდა.

ძაღლს ეხოში სუნი სცემოდა. შემოვარდა სახლში. უცბად დაბაჟო ზირი კერაზე მდებარე ცხელ კვერს, გარეთ გაიტაცა და მოჭკურცხლა.

სოსო უმხერს მწვადს... უმხერს...

შემოვიდა დედა მანქანის ქილით ხელში.

— შვილო, კვერი რა იქნა?...

— ძაღლმა წაიღო...

— მერე შენ აქ რას აკეთებდი, მე არამზადავ, შენა!...

— მე, დედილო, მწვადს ვუმხელდი: სენ კვლე ალ მი-
თხალი „ძაღლს მწვადი ალ გაატანოო?!.“

ფისოს ჩივილი.

ძარო, უთხარ მიტოს ცუგას,
რომ მე თავი გამანებოს
და, როდესაც ჩემს კერძსა ვჭამ,
რა იქნება, დამანებოს!?

ამ დილაზე რძე წამართვა
და გუშინ კი რბილი ჰური.
ჭამის ნებას აღარ მამღვეს.
მიწუსდება მისგან გული.

წელან ჩხუბი ამიტყსა,
მეც კლანჭები ვუთავაზე,
სოგი ცხვირზე, სოგი თვალზე,
შემდეგ ავსტი მაგიდაზე.

ავატირე, ავაწკაულე,
გაფაჯაურე, გავაცხარე.
ჰური და რძე დაფამწარე,
ვადვრეწინე ცრემლი ცხარე.

ახლა შენთან მოვირბინე,
მსურს გაგართო, ვიკრუტუნო,
და შენს გაკეთებულ ბურთით
ვითამაშო და ვინტუნო.

მონაშენების კონსერვაცია

— ემაწილებო, დღეს ჩვენ კონსერვაციაზე უნდა წავიდეთ თეატრში. იქ სწავა სკოლების მოწაფეებიც იქნებიან.

— წავიდეთ, წავიდეთ.

— მასწავლებლო, კონსერვაცია კარგი წარმოდგენა არის?

— არა, ემაწილებო, კონსერვაცია თვეურილობაა, დიდი კრება. თეატრში იმდენად უნდა მოეგროვდეთ, რომ იქ დიდი ღარბაზია და ბევრი შევირდი მოთაფსდება.

— შენი ჭირიშე, შენი გულიწა, ბიჭებო, თეატრში მივ-
დივართ!

— ე, დაიცა, ვერ გაიგონე, მასწავლებელმა სთქვა: კონ-
სერვაცია წარმოდგენა კი არა, ურილობა არისო.

— რის ურილობა, რას ამბობ, თეატრში სულ წარმო-
დგენებია.

— რა უნდა გაუგებოთ, მასწავლებლო, თეატრში?

— დამიგდეთ შური, ვეღაა ერთად ნუ შეკითხებით! იქ
ჩვენ ბავისნიან, რომ საჭიროა თქვენი, მოწაფეების, შეკავში-
რება, რომ გაეცნოთ, გაიგოთ, რა სდება ჩვენს ირგვლივ და
თქვენც დიდებთან ერთად ჩაებათ ცხოვრების ფერსულში. აი,
წავიდეთ და იქ უფრო ვრცლად გატყვიან.

წავიდეთ, წავიდეთ! — აბა, დაეწევეთ შუკრივში.

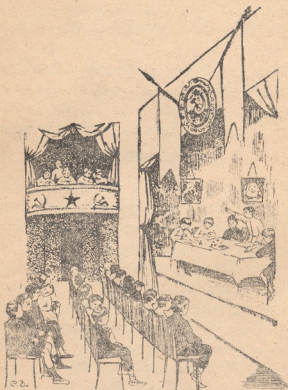
— სწორდით! გაითვალეთ: ზირველი! შეორე! მესამე!
მარჯუნისავენ! ნაბიჯით წა! ერთი! ორი! სამი! ერთი! ორი, სამი!

თ ე ა ტ რ უ ი.

— აბა, წუნარა შედით, დაიკავეთ ადგილი, არ იხმუროთ! ღაბრიელა ბავშვები მასწავლებელმა.

— ბიჭო, მურაზა! აქ მოდი, აქ დავსხდეთ, აქედან უკეთეს ფერს დავინახავთ.

— შესედე, შესედე, ვანო! სალიკანთ თედო სად წასულა! აი, სად ზის, ქანდარაზე.

— თედო, ჩამოდი ძირს, რა გინდა აქ ქათამივით, რომ შემჯდარწარ მალდა.

— სუ! წუნარა იუპით, ნუ ხმურობთ!

— ეჰ, გააწვალა გული მასწავლებელმა: სულ ეოველებან წენარა იუბი: კლასში... თეატრში, რა უბედურება! — ჩაილაპარაკა თავისთვის გოგამ.

— ნეტავი წარმოდგენა იქნებოდეს, — ეუბნება ჰაწია ქეთო უფროს დას, კატოს.

— რა კარგია, ცხენებს რომ გამოიყვანდენ და ათამაშებდენ!

— სუ, შე სულელო, რას ამბობ, კონფერენცია იქნებაო, ვერ გაიგე?

— ვინ იცის, იქნება კონფერენცია კარგი წარმოდგენაა, ინუგეშა თავი სოსომ.

— სულელო, ვერ გაიგე, რომ კონფერენცია წარმოდგენა არ არისო, ურილობააო...

ზარის ხმა გაისმა!

— სუ! სუ! გაჩუმიდი! იწუება, აი, ვუუუროთ, ფარდას ასწვევენ.

ა მ წ ა მ ა რ ა ბ ა

— ამხანაგებო, მოწაფეების კონფერენციას გახსნილად კაცხადებ! აი, აქ მაცადას რომ ვუსხედვართ, ჰრეზიდუმიბა.

— ბიჭო, ეგ ხომ ჩვენი დიტო არის, მერვე ჯგუფში რა სწავლობს!

— შესედე, როგორი ლაპარაკი სცოდნია!

— სუ! სიწენარე, დაუგდეო უური!

— ჰრეზიდუმი შვიდი კაცისაგან შესდგება, — განაცხადა დიტომ, აქ შვიდი სასწავლებელია შეკრებილი, თითო სასწავლებლიდან თითო წარმომადგენელი შედის ჰრეზიდუმიში;

— ახლა, ამხანაგებო, უნდა მოგახსენოთ, თუ რატომ შევიკრიბეთ: ახლა ჩვენ, მოწაფეებს, არაფერ არ გვიძლის ხელს, როგორც წინედ იყო, რომ შევკავშირდეთ: ახალ, პრობის სკოლებში ჩვენ საშუალება გვაქვს ბევრი რამე ვისწავლოთ, გავეცნოთ ცხოვრებას. დღეს ჩვენ თავისუფალი ვართ, შეგვი-

ძლია თამბაქდ გაუძალოთ ფრთები, დღევანდელი სკოლა შრო-
მისაა, ის მჭიდროდ არის გადაბმული ცხოვრებაზე. ჩაუკიდოთ
სული ერთმანეთს, შევკავშირდეთ და ერთად გავსწიოთ სწავლა-
განათლებისაკენ, ჩაუებათ ცხოვრების ფერხულში და თანდა-
თანობით ამთავითვე გავერკვიოთ იმაში, რაც ჩვენს ირ-
გვლივ სდება! ამ მიზნით შევკავშირდეთ მოწაფეობა და მხედ
გავსწიოთ სწავლა-განათლების გზაზე, მშრომელი ხალხის სა-
კეთილდღეოდ!—დაასრულა დიტომ.

— ვაჰა! ვაჰა! ეოხად დიტო!—ისმის ტაში გრიადი და
მოწონების ხმები.

— ბის! ბის! დიტო! ბის!

— გახერდი, ბიჭო! კრებაზე „ბის“ როგორ შეიძლება!

— ჰო, მართლა, არ უნდა შეთქვა, მაგრამ თვატრში რომ
ვარ, იმიტომ წამცდა.

მოხსენება ლენინზე.

— ზაწია ამხანაგებო!—დაიწყო ერთმა კაცმა, —თქვენ
გეუბნებიან, რომ ბავშვების საქმე არ არის, გაიცოს და გაუ-
ცნოს იმას, რასაც დიდები აკეთებენ, რაც თქვენს ირგვლივ
სდება. ეს მართალი არ არის. თქვენ უნდა გავრკვეთ შეძლების
დაგვარად იმაში, რაც თქვენს ირგვლივ სდება. ეს საჭიროა.
ამისთვის მოგიწოდეთ თქვენ შესაკავშირებლად. თქვენ შეკავ-
შირდებით, ჩვენ, მასწავლებლები და უფროსი ამხანაგები, და-
გვეხმარებით საზოგადოებრივ ცხოვრებაში გასარკვევად.

— გაუგანეთ უფროს ამხანაგებს და მასწავლებლებს,
რასაც გასწავლიან.

— ე, ბიჭო! ეს შენზეა ნათქვამი, მასწავლებელს რომ
არ ჰესმენ, —მიასხალა ამხანაგს ჰეტრემ.

— შენ კი ძალიან უგდებ ეურს, აი, შენმა მშემ! შენ არ
იუბვი, სკოლაში ბედურა ჩიტო რომ ააფრინე.

— სუ! ეური უკდეთ!-განუშეს ისინი ამხანაგებმა.

— ახლა მინდა გაგაცნოთ თქვენ ძია ლენინი. თქვენ ჟეჟლანს გესმისთ მისი სახელი, გინახავსთ მისი სურათი. ალბად, გაინტერესებთ, ვინ არის ის, რას აკეთებდა, როგორი იყო ბავშობაში და სხვა.

ძ ი ა ლ ე ნ ი ნ ი.

ძია ლენინი სმირად იტყოდა, რომ ძალიან საჭიროა სამი რამ გავსოფდეს ჩვენ: სწავლა, სწავლა და სწავლა.

ეს სამი კი არა—ერთია, წამოიძახა ერთმა.

— დიდა, ერთია—სწავლა — მაგრამ ის სულ უნდა გვას-სოფდესო, აი, რატომ სიტუა მან ასე.

— ძია ლენინი ძლიერ ნიჭიერი, ბევრითი, მუშაითი და შრომისმოყვარე იყო მოწაფეობის დროს. ბევრს მუშაობდა და კარგადც სწავლობდა. მასწავლებლები ატყობდნენ, რომ იმისაგან დიდი ვინმე გამოვიდოდა. და, მართლაც, ლენინი, ემაწვილებო, დიდი მეზრმოელი იყო. უკანასკნელ წუთამდე სულ იმისათვის იზრდოდა, რომ მშრომელი ხალხი განთავისუფლებოდა მდიდრებისა და მთავრობის ჩაგვრისგან. რუსეთში და ჩვენშიც მისი ბრძოლის მეოხებით არის საბჭოთა წესწეობილება.

— აი, ემაწვილებო, მიბაძეთ ძია ლენინს სწავლასა და შრომაში, შეიუბრეთ სწავლა-განათლებს, შრომა და ამით სელს შეუწეობთ მშრომელი ხალხის განთავისუფლებას.— დაბოლოვა ორატორმა სიტუა. დარბაზი ტამისა და ჭამის მახილმა დააერუა.

კოტეშ მანც ვერ მოითმინა და სულ „ბის, ბის“-ს იმა-სდა. ემაწვილები მხიარულად დაიძაღნენ.

ილ. სიხარულიძე.

მ. სარაჯიშვილი

მანო სარაჯიშვილის გსტვენა.

ნოემბრის 11, სანგრძლივი აუადმოყოლობის შემდეგ, მკვრამ მანც სრულიად მოულოდნელად გარდაიცვალა ჯერ კიდევ ასალგაზრდა და ენერგიით სავსე, ქართულ ოპერის სიამოვნე უანო სარაჯიშვილი.

ვინ იყო უანო სარაჯიშვილი?

ოპერის მომღერალი — მსახიობი, რომელსაც თავისი მშვენიერი, ტკბილი სმით არა ერთხელ აუშკერებია სიამის გრძნობით მხეურებლის გული.

ასეთი იყო უანო სარაჯიშვილი! ის იშურობდა, ატყუებდა

მსმენელს; იგი ჭეულობდა მის მოელს არსებას, რადგანაც მას მომხიბლავი, მშვენიერი სმა ჰქონდა.

მივიწიებული ვეელანგან. არტისტი... ეს ერთადერთი უმწიკლო, ფაქისი სელობაა. არავითარს ანგარებას აქ ადგილი არა აქვს. ენერგიას მხოლოდ სსვისთვის ხარჯავს, ბევრს იძლევა, — აფაქიზებს გრძნობებს, ზნეობას, ამხსნილებს გულის ეურს. ჰირადად დაკმაყოფილდება მით, რომ მან შესძლო სსვის არსებაში აღფრთოვანების, უმაღლეს გრძნობების აღტყინების გამოწვევა. ასეთია სვედრი მსახიობისა, ასეთი იყო ვანო სარაჯიშვილიც თავის კრიალა, გასაფხულისებური სმით.

ქართველმა ხალხმა დააფასა ვანოს მოღვაწეობა და დიდის ზეიმით დაასაფლავა ის საოჯერო თეატრის ბაღში, იმ თეატრის, სადაც ის მრავალი წლების განმავლობაში ატკბობდა ხალხს თავის მშვენიერი ჰანგებით.

დავ. კარბელაშვილი.

ქუჩნა „ნაკადული“ 20 წლის თავი.

ბავშვებო! 1904 წლის ნოემბერში დაბრუნდა თქვენი საუკრებო ქუჩნა „ნაკადული“.

ვინ მოსთვლის, რამდენს ბავშვს ასძგერებია სიამით გულს „ნაკადული“ რომ წაუკითხავს, წაუკითხავს იქ დაბეჭდილ მშვენიერი ლექსებ-მოთხრობები.

დღესაც ხომ მოუთმენლად ელიან „ნაკადულის“ მორ ნომრის გამოსვლას! 20 წელი შესრულდა მას შემდეგ, რაც თქვენი ქუჩნა „ნაკადული“ გამოდის, რომელსაც მიზნად თქვენი აღზრდა, დაუპყვაცება, თქვენი ადამიანებად ქცევა აქვს დასახული.

1910 წლამდის აწ განსვენებული მარია დემურია რედაქტორობდა, და მას შემდეგ კი დღევანდლამდის ღირსეულად ხელმძღვანელობს თქვენი მოამბე ნინო ნაკაშიძე.

„ნაკადული“ თქვენია, თქვენი სულის და გულის გამოძახატველი, თქვენი არსების თვითეული მოძრაობის ამსახველი.

მაშ, მიუვლოცოთ, ბავშვებო, „ნაკადულს“ 20 წლის თავი და გუსურვოთ დიდი ხნის არსებობა!

კარბელი.

რკინის პსელი.

უუუ...უჰ—დაიკიულა ზირველმა ორთქლმაზაღმა და ამცნო
კაცობრიობას ახალი ქამის მოახლოება.

ეს მოხდა 1829 წლის 27 ოქტომბერს, როდესაც ლიფერ-
ჰუდიან მანჩესტერისკენ (ინგლისში) ზირველი მატარებელი
დაიძრა.

მატარბ ორთქლმაზადი ხუნეშითა და ოხვრით ძლივსძლი-
ობით მიათრევს სამს თუ ოთხს ვაგონს, წამდაუწუმ ხერდება,
მაგრამ იკრეფს ძალ-ღონეს და ბოლოს გაჭირვებით ქალაქში
შეღის.

ამ დღეს წარმატებით დასრულდა მუშაობა, რომელიც
მიმოსვლისა და სიმძიმის გადასატანად ორთქლის გამოყენების
მიზნით 1824 წელს დაიწყო.

1829 წლის 27 ოქტომბერს ორთქლმა საბოლოოდ გა-
იმარჯვა. რკინის გზის მნიშვნელობა უკვლასათვის აშკარა გა-
ხდა, მაგრამ, მიუხედავად ამისა, მას მაინც ბევრი მოწინააღ-
მდეგე გამოუჩნდა: უკმაყოფილონი იუვნენ განსაკუთრებით ისინი,
ვის შეეღძათ იყო გზატკეცილები, ეტლები, არხები და სო-
მადღები. მათ ორთქლი განადგურებას უქადდა და ამიტომ
საქმის შესაფერსებლად ეოვლეკვარ ღონისძიებას სძარობდენ,
რკინის გზის წინააღმდეგ სახლის ახამყედრებლად ისინი არა-
ვითარ საშუალებას არ ჰყოფდნენ. ზომაები, რომელსაც ისი-
ნი ამისათვის მიმართავდნენ, ხშირად ზირდაზირ სასაცილო იყო:
„რკინის გზის მომხრეთ ჰგონიათ,—გაიმახოდენ ისინი,—რომ

კვამლსა და ჭვარტლში მოგზაურობა დიდად სასიამოვნოა. მაშინ მხოლოდ ღია ვაკონები იყო.

ამგვარმა აგიტაციამ კინალამ გასჭრა. ინგლისის მთავრობა იმულებული გახდა დაეშუშებინა კანონი, რომლის ძალითაც რკინის გზის აგება აკრძალული იყო, მაგრამ, საბედნიეროდ, კანონი არ გამოქვეყნდა, რადგან რკინის გზის საქმე ამ დროისათვის საგრძნობლად გაუმჯობესდა და მოწინააღმდეგენი იმულებული გახდნენ სმა ჩაეკმინდათ.

ამნაირად რკინის გზამ მოიპოვა არსებობის უფლება. და დაიწყო რკინის გზის აღმშენებლობა. ათი წლის განმავლობაში დღიდან ჰირველი მატარებლის გამოხედვისა, ინგლისის დიდი და პატარა ქალაქები უკვე შეერთებული იყვნენ რკინის გზის ხაზებით.

ორთქლი ძალე სძლეოთიდან ზღუაზედაც გადავ და და ზომადღზე აფრებს შეენაცვლა. თუ აფრიანი ზომადღიშ მიმოხვლა აქამდი ქარზე იყო დამოკიდებული, და ზომადღი საჭირო ქარის მოლოდინში იმულებული იყო ხშირად კვირაობით ერთ ადგილას მდგარიყო, ამ დღიდან ორთქლით ძაღალ გემს შეეძლო თავისუფლად აეღო კურსი როგორც ქარის მიმართულებით, ისე მის წინააღმდეგაც. (ნამდვილად ორთქლის გამოყენება გემზე დაიწყო 1803 წელს. ფულტონმა ააგო ორთქლით ძაღალი გემი, მაგრამ მისი უპირატესობა მცირე სიჩქარის გამო ვერ დამტკიცდა, რისთვისაც ნაპოლეონმა უარი განაცხადა ორთქლით ძაღალ გემის შემოღებაზე. 1829 წლიდან ამ საკითხის გარშემო მუშაობა უფრო გაძლიერდა, რასაც დიდი შედეგები მოჰყვა).

ამნაირად შეიცვალა მიმოსვლის სასიათი როგორც სძლეოთზე, ისე ზღუაზედაც.

ვინ იყო ამის მიზეზი?

კ. სტეფენსონი, უბრალო, მაღაროს მუშის შვილი, სი-

ღარიბესა და სიღატაკეში გასრდილი, მაგრამ ბავშობიდან მეტად ცოცხალი და ცხოვისმოყვარე. მისი სახელი მერიფანია.

რკინის გზის გამოკონებამ მოელი ცხოვრება შესცვალა. გაჩაღდა წარმოება და აღებ-მიცემა. კარნაქტილი ცხოვრება შეინგრა. ხალხი ერთი-მეორეს დაუახლოვდა და რკინის გზის საშუალებით ურთიერთ შორის კავშირი გააბა. ამ დღიდან კულტურა განვითარების მტკიცე გზას დადგა.

მაგრამ რა არის ორთქლი, რომელმაც ასეთი ცვლილებები გამოიწვია? ბუნებაში სხეულები სწვადანსება სახისანი არიან: ზოგი მკარია, ზოგი წვალივით თხელი, ზოგი კი ჭაერის მსგავსი.

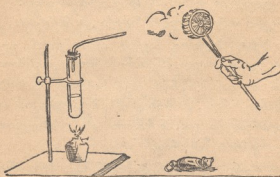
მაგრამ არის ბევრი ნივთიერება, რომელიც სულ ადვილად გადადის ერთი მდგომარეობიდან მეორეში, როგორც, მაგ. წვალი. წვალი სიცოცხისგან იუინება და მკერდება, სითბოსაგან კი ორთქლდება და გასად იქცევა.

წულის უკანასკნელი თვისება დიდი ბედნიერებაა კაცობრიობისათვის არა მარტო იმიტომ, რომ ორთქლი გამოიყურებულება წარმოების სწვადანსება დარგში, არამედ იმიტომაც, რომ მასზეა დამოკიდებული ცოცხალი ბუნების არსებობა. თუ წვალი ორთქლად არ იქცა, თოვლი-წვიმა-ნამი არ მოვა, თუ წვიმა არ მოვიდა, მცენარეობა ამოიწვება. მცენარე კი ცხოველთა არსებობის ზირველ წყაროს წარმოადგენს და, მაშასადამე, ამ წყაროს მოსზობისათანავე უნდა მოიხზოს სიცოცხლეც. ასეთი საშინელება რომ არ დატრიალდეს, წვალი მუდამ ბრუნავს—სდვიდან ჭაერში, ჭაერიდან მიწაზე, მიწიდან წყაროდლეუ-მდინარეებით ისევ სდვაში და ასე განუწყვეტლივ, და ამ ბრუნვას ისეთივე მნიშვნელობა აქვს, როგორც სისხლის ბრუნვას ცოცხალ ორგანიზმში. შესწევითვე სისხლის ბრუნვა სხეულში,—ორგანიზმი მოკვდება. შესწევითვე წულის ბრუნვა ბუნებაში,—სიცოცხლე შესწდება.

მაგრამ ის, რასაც ჩვენ ვხედავთ და ჩვეულებრივად ორთქლს ვუძახით, ნამდვილად ორთქლი არ არის. ის უაფილი ორთქლია და შესდგება წყლის ზაწაწინა წვეთებისაგან. ნამდვილი ორთქლი უფერულია და აძირკმ უხილავია. ორთქლს ისეთი თვისება აქვს რომ, მოხვდება თუ არა ცივ რასზე, მაშინვე შეიკუმშება და ზაწაწინა წვეთებად იქცევა.

ნამდვილი ორთქლის შემხვევა შეიძლება მხოლოდ ერთს შემთხვევაში, როდესაც აორთქლავ დიდი სიბრტეიდან წარმოებს, მაგალითად, წვიმის შემდეგ, მინდორზე, როდესაც მზე კიდევ მაღლა დგას და ჰაერი ისე ცხელია, რომ ორთქლი ვერ ასწრებს შეკუმშვას.

ორთქლი რომ უხილავია, ამაში ადვილად შეიძლება დავრწმუნდეთ. საშუალო სიმაღლის სასინჯში შესამდამდე წყალი ჩავასხათ, შემდეგ დაჯახუროთ საცობი, რომელშიაც მოღუნული მინის მილია გატარებული. სასინჯი ღამფახე შევათბოთ. წყალი მალე ადუღდება; ორთქლი ააფსებს სასინჯს და შემდეგ მილით გარეთ გამოვა. მილის ბოლოდან, დახლოებით ერთი სანტიმეტრის მანძილზე, ორთქლი კვამლს დაემსგავსება. სა-

სინჯი და მილი ორთქლით სავსეა, მაგრამ მას ჩვენ ვერ ვხედავთ. ის ნამდვილი ორთქლია.

იმის განსაკუთრებით, თუ რა ძალით მოისწრაფის ორთქლი სასინჯიდან, მიუყვანლოვანთ მიღის ჯერ სასტყენი, მერე ღერძზე წამოაგებული ფრთებიანი ბორბალი. სასტყენი დაუსტყენს. ბორბალი ატრიალდებ.

მაგრამ საიდანაა ორთქლში ისეთი დიდი ძალა, რომელიც ისე ადვილად მიაქანებს ოცდაათი და სძირად სამოცი დატვირთული ვაგონიდან შემდგომ მატარებელს?

ეს ძალა თვით ორთქლის თვისებაშია. ორთქლი ისწრაფის დაიკაოს ათასჯერ უფრო მეტი მოცულობა, ვიდრე წყალს კმაჟა. მაგალითად, ერთ ჭიქა წყალს თუ მთლად ორთქლად ვაქცევთ, მიღებულ ორთქლის მოსათავსებლად საჭირო იქნება ათასი ამისთანა ჭიქა. თუ წყალს დახურულ ჭურჭელში ავა-
ორთქლებთ, ორთქლი ისეთი ძალით მიასწვება ჭურჭლის კედლებს, რომ განუთქავს მას, თუკინდ ის ლითონისაგანაც იქონს გაკეთებული.

გავიდა ასი წელიწადი მას შემდეგ, რაც ზირველად ორთქლმაჟალის გაკეთებას შეუცადენ. სწამბრისია დაზუჯდოთ ზირველ და თანამედროვე მატარებლის სურათს იმის განსაკუთრებით, თუ რა ცუდილება მოხდა ამ ხნის განმავლობაში.

ზირველი ორთქლმაჟალი ზატარა და მარტივია; ვატუობთ, რომ ის სუსტი ძალისაა. მაგრამ ის თანდათან გაუმჯობესდა და ახლა მეტად რთულ მანქანას წარმოადგენს; მიღის ისეთი სიჩქარით და თან მიაქანებს ისეთ სიმძიმეს, რომ ქაშინ, ასი წლის წინედ, ამის წარმოადგენაც შეუძლებელი იქმნებოდა. დღეს მატარებლები დადიან საბათში ას ორმოცდაათი და ას ოთხმოცი უერნის სიჩქარით.

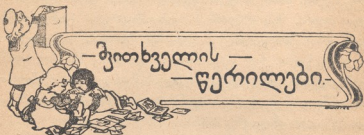
მაღე რკინის გზა ინგლისიდან სხვა სახელმწიფოებშია გადავიდა და მთელი დედამიწა რკინის ქსელში გაჭნია.

მისთვის დაბრკოლება არ არსებობს. ის არღვევს კლდეს,

ხვრეტს მოეხს, გადალახავს მდინარეს და აძემაღ სღვის ქვე-
შაც იკაფავს გზას: საფრანგეთი უერთდება ინგლისს რეინის
გზით, რომელიც ღამანძის ქვეშ გაივლის.

რეინის გზამ შეაუვარა კაცს ჩქარი მოგზაურობა და ას-
წავლა მას ფრენა.

კ. არჯევანიძე.

3. სარაჭიშვილს

რად გუმორდები, ვანო, მითხარ,
ვის უტოვებ მთავარ როლებს?
ნუთუ შენებრ ტენორის ხმას
ვინმე მადლა აიქროლებს!...

არასოდეს! მე არ მჯერა,
რომ შენ მოკვდი ასე მადლე,
და უდროოდ ქართულ სცენას
მაჟ მიწის ქვეშ დაემაღე.

მოკვდი, მაგრამ შენი ხსოვნა
ხალხის გულში არ მომკვდარა,
არასოდეს დაგივიწყებთ,
ჩვენო ვანო, არა! არა!

დ. შარაშენიძე.

მგირუას ვანო სარაჯიშვილის სსოვნას

ამხანაგებო! გარდაიცვალა ჩვენი დიდებული მომღერალი და მსახიობი ვანო სარაჯიშვილი. იმისმა გარდაცვალებამ უფლას დაგუწეუიბა გული და თავსარი დაგუცა. ის საუკეთესო მომღერალი იყო მთელ ჩვენ ოჯერაში. მართალია, დაგუარკეთ ვანო, მაგრამ მისი სასელი უკუდაუი იქნება ჩვენში. ჩვენ, მომავალი თაობა, მის ცხედართან მუსლმოღრკეით ვამლევთ სიტყვას ვანო სარაჯიშვილს, რომ იმის სსოვნას სიკუდილამდის არ დაუივიწებთ. ჩვენ გაუიწრდებით და მისი სსოვნაც გაიწრდება ჩვენთან ერთად და იცოცხლებს ჩვენ გულში. ამხანაგებო, გამოვემშვიდობოთ ჩვენ დაუვიწეარ ვანო სარაჯიშვილს, და მის წკრიალა მშვენიერ სმას...

ნინო ფანცავა.

3. სარაჯიშვილის სსოვნას.

გარდაიცვალა მომღერალი სასელგანთქმული, მესწედა გალობა: ვანო არ გუეაქს სარაჯიშვილი. თერთმეტ ნოემბერს დაგუეუფლა ჩვენ მწუნარება, და გაამცნო უფლას მჟირფას კაცის გარდაცვალება.

უფლარ დაუტებებით ჩვენ თებტრში მისი გალობით, აღარ დაგუწედება ჩვენი ვანო თავის ჭანკებით. უფლარ დაუტებებით მისი ტებილი, მომსიბლავ სმებით, და მკლოუიარე მუვიმოსებით შავი თაღსებით.

გარდაიცვალა მსახიობი, მაგრამ სომ რჩება იმისი სსოვნა, იმის ჭანკები სომ არ გაქრება!

ი. ვაჩნაძე.

ზ ა მ თ ა რ ი

დადგა ზამთარი. სეებს კარგა ხანია ფოთლები დასცვივდა. გათოშილ ტუეში ისმოდა ფრინველების ჟრიაბული. თოვლით დაფენილ მთის კალთებზე აღარ მოჩანდა ცხვრის ფარა. ხალხი სახლებში შესიზნულიყო, ბუხრის წინ ისხდნენ, ერთმანეთს სხვადასხვა ამბავს უამბობდნენ. ახალგაზრდობა მოძაფაღსე სა-უბრობდა, მოსუცებულები მოუთხრობდნენ ერთმანეთს ძველ კმირულ ამბებს, მამაპაპურ დროის ცხოვრებას.

გარეთ კი ბავშვები ზოგი ცივაობდა, ზოგი მახეებს უკებდა მაშვეებს.

ბავშვები აღტაცებაში მოდიოდნენ, როდესაც შაში მიუხალოვ-დებოდა მახეს. მაგრამ შაში მინუდებოდა ცელქების ოინს და უკან გაბრუნდებოდა; ჰატარებს მოთმინება კვარცებოდათ. აი, ერთი შაში მახეში გაება: როგორ ფართხალობს საწყალი და იტან-ჯება! დათიკომ მაძინეუ მიიბინა მასთან და სიხარულით შესძახა:

ოჰ! შე კუდრაჭა, ძლივს არ დაგიჭირე! შაშეს გული უკან-კალებდა. დათიკოსათვის მიეჭერო თვალები, თითქოს ეჩუყე-ბოდა, აბა, რათ გინდივარ, გამიშვი, მეც მინდა ვიფრინო და ბედნიერი ვიყო სხვა ფრინველებთანო.

მაგრამ დათიკომ ვერ გაიგო ჩიტის ვედრება და განარე-ბული სწრაფად შეუდგა მის მახედან გამოხსნას. ამ დროს შაშიმა შეიფრთხილა, ხელიდან გაუსხლტა, გაფრინდა სურათებში და თვალს მიეფარა. დარჩა დათიკო სელცარიელი და თაყა-ღუნული გაუდგა თოვლით დაფენილს გზას მინისაკენ.

ქეთო ვაშაკიძე.

I	II
ზაფხულში ფინდებით დი- ლაობით	ოთახში ვერ შეგვალ უჩე- მოდ
საწერილმანო ჩემგან მიგაქვს.	ოსმალური ფული ვარ

III

III

ამ ოთხი სიტყვის მიხედვით ქართული ჟღერს შემდეგნაირად:

დ. კარბელი.

რ ე ბ უ ს ი

დ. კარბელი.

განათლების სახელმწიფო კომისარიატის სოციალურ აღზრდის მთავარ-მმართველობის სალიტერატურო სამხატვრო სექციის ხელმძღვანელობით გამოცემული წიგნების სია:

1.	„ნაკადული“ № 1 1924 წ.	თითო წიგ.	25 კ.
2.	„ „ № 2—3 1924 წ.	„ „	30 „
3.	„ „ № 4—5 1924 „	„ „	40 „
4.	„ „ № 6—7 1924 „	„ „	25 „
5.	წითელი სხივი №№ 1, 2—3, 4—5	„ „	40 „
6.	„ნაკადული“ 1921 წ. და 1922 წ. №№	„ „	25 „
7.	„ჯეჯილი“ 1921 წ. 1922 წ. 1923 წ. №№	„ „	40 „
8.	ნორჩი ძალა—კრებული	„ „	15 „
9.	„სამი, ამხავი“—შიო მღვიმელისა	„ „	10 „
10.	„კოკროჰინა“—დ. დონდუასი.	„ „	10 „
11.	ბელა ბეკეკა „	„ „	10 „
12.	„შემოდგომა“—ფერად სურათებიანი წიგნი.	„ „	70 „
13.	„დღეაბერი, ტურა და მელია კუდი გძელია“	„ „	50 „
14.	„ბავშვებს“—ლექსები გ. ქუჩიშვილისა	„ „	20 „
15.	„ტყის ზღაპარი“—მაშინ სიბიროაკისა, თარგ.	„ „	20 „
16.	„ტყის სურათები“—შიო მღვიმელისა	„ „	25 „
17.	„ქიანჭველას საოცარი თავგადასავალი“	„ „	30 „
18.	„თავისუფალ ბავშვთა სიმღერები“	„ „	2 „
19.	„ქართული მოძრავი თამაშობანი“	„ „	80 „
20.	„ტროადის ომი“—ალ. მიქაბერიძისა	„ „	80 „
21.	„იგავ-არაკნი“—ალ. მირიანაშვილისა	„ „	30 „
22.	„საბავშვო პიესათა კრებული“	„ „	70 „
23.	„ივანე სულელი“—ზღაპარი, ლ. ტოლსტოისა	„ „	15 „
24.	„ლურჯი ფრინველი“	„ „	50 „
25.	მოძრავი თამაშობანი, სიმღერებით—გოგლიჩიძისა	„ „	1 მ.
26.	ოვიდიუსის მეტამორფოზები, —მიქაბერიძის	„ „	70 კ.
27.	„ზამთარი“—ფერადი სურათებით	„ „	50 „
28.	„უძველესი დროის ბავშვის თავგადასავალი“	„ „	45 „
29.	როგორ იცავენ თავს ცხოველები მტრისაგან“	„ „	25 „
30.	„გაზაფხული და ზაფხული“	„ „	90 „
31.	„რას გვიამბობს ოთახი“	„ „	20 „
32.	„ზღვის სიმღიდრე“	„ „	20 „
33.	პატარა იაპონელები ფერადი ყლით	„ „	75 „
34.	კოკონთან, —ჩვენი ძმები ყველგან არიან	„ „	10 „
35.	„ „ როგორ გავატარეთ ზაფხული ბანაკში	„ „	15 „
36.	სიზმრად და ცხადად,—		
37.	კომპლექსი ზღაპარი ფერადი სურათებით	„ „	65 „
38.	სიზმრად და ცხადად	„ „	30 „
39.	პატარა იაპონელები, ფერად ყლით	„ „	75 „
40.	კოკონთან საუბარი მე-4	„ „	10 „

26/469

1924 წ.

მიიღება სელის მოწერა საუმაწვილო დასურათებულ ეოელვ-
თვიურ ჟურნალებზე:

მცირეწლოვ. „ნაკადული“ მე-XX წ.

მოზრდილ. „წითელი სხივი“

ხელის მოწერა მიიღება წლიურად.

„ნაკადული“	გადაგზავნით	3 მ. 50 კ.
„წითელი სხივი“		5 მან.

ისამართი: ტფილისი, რუსთაველის პროსპ. განათლების სახალხო კო-
მისარიატი, „ნაკადულისა“ და „წითელი სხივი“-ს რედაქცია.

რედაქტორი—სარედაქციო კოლეგია.

